

Фондация „Екатерина Каравелова“

www.sheinbulgaria.org

Изх. номер 003/23.09.2021

ДО

Г-Н ГЪЛЪБ ДОНЕВ

МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

И

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ПО РАВНОПОСТАВЕНОСТТА
НА ЖЕНИТЕ И МЪЖЕТЕ**

СТАНОВИЩЕ

от Фондация „Екатерина Каравелова“

ОТНОСНО: Проект на Доклад за равнопоставеността между жените и мъжете в Република България за 2020 г.

Уважаеми г-н Донев,

Фондация „Екатерина Каравелова“ вече над 5 години целенасочено работи за равнопоставеността на жените и мъжете в страната, като развива дейности в три основни направления (социалния формат „ТЯ в...“, програмата за личностно развитие „ТЯ съм АЗ“ и застъпническа дейност) в 11 града и към момента бенефициенти на нашата работа са над 2000 човека. Застъпническата ни дейност е базирана на убеждението, че жените имат важна роля по въпросите на мира и сигурността, както и по отношение на всички други теми от дневния ред на обществото. През 2019 взехме активно участие в работната група „Жени, мир и сигурност“ към МВНР, чийто резултат е първият Национален план за действие във връзка с Резолюция 1325 на ООН. От 2021 фондацията е член на Регионален съвет за развитие за Южен централен регион към МРРБ. Редовно участваме в обществени консултации във връзка със стратегии, планове и законодателни инициативи, които засягат въпросите на равнопоставеността между половете и правата на жените.

Като организация, която е тясно специализирана в работата по насърчаване на равнопоставеността между жените и мъжете, активното включване на жените в процесите на вземане на решения, преодоляването на стереотипите по пол и интерсекционалната дискриминация, отчитаме важноста на проследяването на резултатите и въздействието от националните политики в тази сфера.

По-долу представяме нашите препоръки относно Проект на Доклад за равнопоставеността между жените и мъжете в Република България за 2020 г.

Препоръките следват съдържанието на Доклада.

2.1 Дейност на Националния съвет по равнопоставеността на жените и мъжете към Министерски съвет

В тази част на Доклада е обобщена дейността на НСРЖМ за изминалата 2020 година и има препратка към интернет страницата на Съвета за повече информация. Преглед на протоколите от проведените заседания показва, че липсва списък с присъствалите членове на Съвета. Освен това в протоколите от заседания и в Доклада отсъства по-подробна информация относно дискусиите около процеса по съгласуване на проекта на Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2030 г. и индикаторите за нея. Включването на текста „От отправените предложения са отчетени и взети предвид тези от тях, които съответстват на националното законодателство и практики“ не е достатъчно за внасяне на яснота относно тази важна дейност на Съвета. Нашата препоръка е текстът на Доклада да се допълни с обобщение на дискусиите и това да стане обичайна практика, когато НСРЖМ работи по съгласуване на стратегически документи, които служат като основа за провеждане на политиките по равнопоставеност в страната.

2.2 Координиране и участие в изпълнение на дейности за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете на национално равнище

Препоръките ни относно тази част на Доклада адресират следните аспекти от координационната дейност за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете на национално равнище:

- 1) Координатори по равнопоставеност на жените и мъжете – предлагаме към Доклада да се добави директна връзка към списък с актуалния състав от всички над 80 координатори на национално и областно ниво и техните контакти. Това би подпомогнало дейността на всички заинтересовани страни.
- 2) Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2030 г. – предлагаме да се добави обобщение на обществените консултации на Проекта на Национална стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2030 г., които протекоха при голяма активност от страна на гражданския сектор, като фондация „Екатерина Каравелова“ също изпрати становище. Това ще подпомогне процеса на проследяване на взаимодействието между гражданските организации и държавните институции по въпросите на равнопоставеността на жените и мъжете.

- 3) Дейности по проект „Заедно срещу насилието“ – в Доклада е посочено, че 340 специалисти от 10 града са взели участие в обученията, като „се очаква подобряване на информираността на специалистите, което да повлияе положително върху тяхната работа, адекватната подкрепа на жертвите на насилие и тяхната ресоциализация.“ Тук бихме искали да направим препратка към становището на фондация „Екатерина Каравелова“ относно новия Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г, което е налично на интернет страницата на Портала за обществени консултации [тук](#). Една от основните ни препоръки е относно индикаторите за изпълнение и въздействие и залагането на базови стойности. Ако преди обучителните дейности се провеждат анкети сред целевите групи, чрез които да бъде направена оценка на тяхната информираност по темата, след края на дейността ще може да се оцени реалното въздействие вместо да се очаква или предполага, че има такова.
- 4) Концепция на система за мониторинг на равнопоставеността на жените и мъжете – в Доклада е посочено, че е изработена такава концепция, която да подпомогне събирането, регистрирането и обработването на данни по пол в различните секторни политики. Би било полезно за всички заинтересовани страни, ако в Доклада се добави директната връзка към описаната система за наблюдение.

2.3 Дейности за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, свързани с изпълнението на международни ангажименти

Препоръките ни относно тази част на Доклада са свързани с два важни аспекта от изпълнението на международни ангажименти в сферата на равнопоставеността:

- 1) 8-ми периодичен доклад на България пред Комитета на ООН за премахване на дискриминацията спрямо жените – считаме, че двете изречения относно 8-мия периодичен доклад, в които се казва единствено, че България е взела участие в процеса и е предоставила информация, са крайно недостатъчни. Комитетът е органът, който следи за спазването на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените. Предвид това, че в началото на март 2020 Комитетът публикува своите Заклучителни наблюдения¹, в които са констатирани редица проблеми с прилагането на разпоредбите на Конвенцията и се отправят множество препоръки към България, би следвало в Доклада да бъде направено обобщение на тези препоръки и да се предостави информацията относно

¹ Виж [Заклучителни наблюдения](#) на 8-я периодичен доклад на България: Комитет на ООН за премахване на дискриминацията срещу жените.

мерките, които българските институции предвиждат за адресирането им.

- 2) Индекс за равенство между половете 2020 – в Доклада са представени данни от последното издание на Индекса, но липсва връзка с приоритетите и дейностите за насърчаване на равнопоставеността на национално ниво и как се адресират проблемните области. Например, страната има най-висок резултат в област „Здраве“ – 77%, но именно в тази област България силно изостава от средните нива за Европейския съюз и се нарежда на 27-мо място. Особено в контекста на пандемията от COVID-19 и отчетения и в Доклада факт, че жените и мъжете са засегнати по различен начин, би следвало да се включи информацията относно предприетите или планираните мерки за подобряване на показателите в тази област. В област „Власт“ страната има резултат по-висок от средния за ЕС², но ако се обърне внимание на индикаторите в Индекса, прави впечатление, че България е под средното ниво на ЕС по отношение на участие на жените в парламента и общинските съвети. Фондация „Екатерина Каравелова“ обърна внимание на този факт и в становището³, което внесохме в рамките на обществената консултация по Проект на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г. В предварителното становище на ОССЕ СДИПЧ⁴ за проведените парламентарни избори от април 2021 г. също се констатира, че жените остават недостатъчно представени на изборни длъжности. Нашата препоръка относно Проект на Доклад за равнопоставеността между жените и мъжете в Република България за 2020 г. е да бъде добавена информацията относно връзките между приоритетните области и дейности на национално ниво и показателите от Индекса.

2.4 Равнопоставеността на жените и мъжете и кризата с COVID-19

От гледна точка на равнопоставеността между жените и мъжете в контекста на кризата с COVID-19 в Доклада се срещат някои противоречия. От една страна се казва, че последиците от пандемията „засягат повече жените, тъй като те са непропорционално силно представени в сектори, засегнати от кризата“ и жени са „повечето лица, предоставящи неформални грижи в дома и в семейния кръг“. От друга

² Виж [Индекс](#) на Европейския институт за равенство между половете.

³ Виж [Становище](#) на фондация „Екатерина Каравелова“ относно Проект на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г.

⁴ Виж [доклада](#) на ОССЕ СДИПЧ за проведените парламентарни избори от април 2021г, който казва: *“Жените, като цяло, остават недостатъчно представени на изборни длъжности и заемаха едва 24 процента от местата в предходното Народно събрание. Жени оглавиха 23 процента от кандидатските листи в различните изборителни райони. Партиите, като цяло, не положили конкретни усилия за достигане до жените избиратели и проблемите на жените бяха слабо засегнати и адресирани единствено на база на стереотипи.”*

страна се прави заключение, че „COVID-19 не генерира повече неравенство, но изтъкна в по-остра форма съществуващите неравенства, вкл. неравенството между жените и мъжете“. Може би това се дължи на факта, че последното изречение всъщност е цитат⁵ от г-жа Конча Андреу Родригес, председателка на регион Ла Риоха, от интервю във връзка със становището, прието от Комисията по социална политика, образование, заетост, научни изследвания и култура на Европейския комитет на регионите във връзка със Стратегията на ЕС за равенство между половете за периода 2020-2025. От Доклада не става ясно как това твърдение е свързано с реалностите на национално ниво.

Нашата препоръка е да бъдат предоставени допълнителни данни, от които да става ясно дали пандемията е задълбочила неравенствата между жените и мъжете или е направила по-видими съществуващите такива.

Втората ни препоръка е при представяне на информацията да бъдат взети предвид пресечните форми на дискриминация и да се обърне внимание на различния начин, по който жените и мъжете от различни социални групи са засегнати от предизвикателствата, възникнали в резултат от пандемията.

Общи препоръки относно предоставената информация по приоритетни области.

Общата ни препоръка относно частта за напредъка по приоритетни области е информацията да бъде представена с препратки към целите и индикаторите за изпълнени дейности и постигнато въздействие, заложи в Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2019-2020 г. Това би улеснило проследяването на ефективността на предвидените мерки и тяхното адаптиране за следващия отчетен период.

Приоритетна област 3: Насърчаване на равенството между жените и мъжете в процесите на вземане на решения

В Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2019-2020 като индикатор е заложен обществено достъпен Национален доклад за напредъка по прилагане на политиките за равнопоставеността на жените и мъжете към Комитета на НАТО по въпросите на равнопоставеността на жените и мъжете, който се изготвя от Министерство на отбраната. Въпреки че в предложениния Проект на Доклад за равнопоставеността между жените и мъжете в Република България за 2020 г. има включени данни за завишения интерес към военната професия през 2020 спрямо 2019 и при жените, и при мъжете, липсва информация относно доклада към Комитета на НАТО. Към 23-ти

⁵ Виж [Интервю](#) с Конча Андреу Родригес (ЕС/ПЕС), докладчик на КР по въпросите на равенството между половете.

септември 2021 г. такъв доклад няма и на интернет страницата на Министерство на отбраната в секция „Равнопоставеност“⁶. Нашата препоръка е тази информация да бъде допълнена, за да бъде ясно дали е изпълнен този индикатор от Националния план за действие.

Относно ниското представителство на жените на изборни длъжности в парламента и в общинските съвети, което беше дискутирано по-горе, проблемът изобщо не е адресиран в Националния план за действие 2019-2020 и съответно няма заложи мерки. За наше огромно съжаление този важен аспект от участието на жените в процесите на вземане на решения не намери място и в новия Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г., въпреки че от фондация „Екатерина Каравелова“ отправихме препоръки в тази насока⁷ в процеса по обществена консултация. Данните от последните предсрочни парламентарни избори, а именно, че 29% от кандидатите в изборите бяха жени и само 22% от партийните листи бяха водени от жени сочат, че има нужда от конкретни мерки в тази област.

Приоритетна област 4: Борба с насилието, основано на пола и защита и подкрепа за жертвите

В Доклада е отделено много внимание на новите мерки, предвидени в Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие и очакваните резултати от тяхното реализиране. Обърнато е внимание, че съгласувателната процедура е протекла при силен обществен интерес и подадени голям брой становища. Именно това е посочено като причина за необходимостта от нова обществена консултация, след като работна група разгледа отразените бележки. От фондация „Екатерина Каравелова“ също подадохме становище по законопроекта⁸, изразявайки подкрепа за предвидените промени, които да приведат нормативната уредба в съответствие с препоръките на Европейската комисия и на различни контролни и мониторингови механизми по конвенции на ООН в областта на правата на човека. Препоръката ни по тази точка е да се допълни информацията на какъв етап е процесът по разглеждане на направените бележки и кога се очаква отварянето на нова съгласувателна процедура.

Приоритетна област 5: Промяна на съществуващите в обществото стереотипи по пол в различни сфери на обществения живот

⁶ Виж [интернет страницата](#) на МО, секция „Равнопоставеност“.

⁷ Виж [Становище](#) на фондация „Екатерина Каравелова“ относно Проект на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г.

⁸ Виж [Портал за обществени консултации](#): Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие

В Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2019-2020 има предвидени много мерки по Приоритетна област 5⁹. От начина на представяне на информацията в Доклада обаче не става ясно каква част от тях са реализирани и с какво въздействие. Например, една от предвидените дейности е наблюдение на профилирани към половете програми от страна на СЕМ с цел анализиране на тенденциите в тези програми, внушаващи едностранчиви социални и поведенчески модели. В Доклада присъства информация единствено за осъществено фокусирано наблюдение по темата за представянето на жените и мъжете в търговските съобщения в телевизионните програми, но липсва предвиденият анализ на профилираните към половете програми.

В допълнение на телевизионното съдържание, друг фактор, който силно влияе върху формирането на възгледи за ролята на жените и мъжете в обществото, е учебното съдържание. Преглед и анализ на образователните програми от гледна точка стереотипно представяне на жените и мъжете не са предвидени в Националния план за действие за периода 2019-2020 и за съжаление тези дейности не намериха място и в новия Национален план за действие 2021-2022 въпреки предложенията, които фондация „Екатерина Каравелова“¹⁰ и други граждански организации отправиха в тази посока.

Нашата препоръка е информацията в Доклада относно Приоритетна област 5 да бъде допълнена, за да стане ясно какво е реалното въздействие на описаните дейности и как е измерено.

Надяваме се, че направените от нас предложения в дух на конструктивен диалог, ще бъдат взети предвид.

Лице за контакт:

1. Маргарита Спасова - експерт „Застъпничество“, Фондация „Екатерина Каравелова“, margarita.spasova@sheinbulgaria.org

С уважение,

Марина Кисьова де Хеус
Изпълнителен директор
Фондация „Екатерина Каравелова“

⁹ Виж [интернет страница](#) на Национален съвет по равнопоставеността на жените и мъжете: Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2019-2020 г.

¹⁰ Виж [Становище](#) на фондация „Екатерина Каравелова“ относно Проект на Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2022 г.

